

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 456/2018-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. novembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] Česká republika, zastúpenej advokátkou JUDr. Janou Polakovičovou, advokátska kancelária, Studenohorská 42, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 6 C 34/2011 z 19. apríla 2018 a uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 165/2018 z 24. júla 2018, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. októbra 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] Česká republika (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 6 C 34/2011 z 19. apríla 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie

okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 165/2018 z 24. júla 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z predloženej sťažnosti vyplýva, že okresný súd rozhodol o náhrade trov v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva napadnutým uznesením potom, čo krajský súd zrušil uznesenie okresného súdu o náhrade trov konania a zároveň rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. Okresný súd napadnutým uznesením opätovne rozhodol o náhrade trov konania tak, že úspešnej žalobkyni – sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal s poukazom na § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). V odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že postupoval v súlade s právnym názorom krajského súdu, ktorý v uznesení, ktorým zrušil skoršie uznesenie okresného súdu o náhrade trov konania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, zároveň rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania tak, že aplikoval § 257 CSP a zároveň okresnému súdu prikázal, aby skúmal, či na predmetné konanie je možné aplikovať § 257 CSP. Keďže okresný súd napadnutým uznesením rozhodol o náhrade trov konania tak, že sťažovateľke ako úspešnej strane v konaní nepriznal náhradu trov konania, sťažovateľka proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania.

3. Sťažovateľka v sťažnosti namieta a argumentuje, že *„ak by mal odvolací súd za to, že finančné pomery žalovaného sú dostatočne preukázané, zmenil by rozhodnutie o trovách konania sám a nevracal by vec v tejto časti na nové konanie“*. Okresnému súdu tiež vyčíta, že *po vrátení veci „žiadne ďalšie dokazovanie nevykonal uviedol iba, že dovolací súd považoval dôvody žalovaného za dôvody hodné osobitného zreteľa. Takýto záver však z rozsudku Krajského súdu v Bratislave nevyplýva.“* (totiž jeden z riadne odôvodnených výrokov označeného rozsudku krajského súdu bol aj výrok o zrušení uznesenia okresného súdu o trovách konania, pozn.). V tejto súvislosti sťažovateľka tiež namieta, že *z „rozsudku krajského súdu je zrejmé aj to, že pri posudzovaní nároku na oslobodenie žalovaného od súdnych poplatkov žalovaný ako činný prokurátor nepreukázal, že by jeho pomery oprávňovali vydať takéto rozhodnutie“*. Žalovaný v konaní

podľa názoru sťažovateľky tlačivo na preukazovanie majetkových pomerov zámerne nepredložil, z čoho usudzuje, že jeho finančné pomery neodôvodňovali oslobodenie od súdnych poplatkov. Sťažovateľka v rámci svojej argumentácie uvedenej v sťažnosti dospieva k názoru, že napadnuté uznesenia o náhrade trov sú nespravodlivé, neakceptovateľné a ústavne neudržateľné, preto v závere svojej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej označených práv napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu, označené uznesenia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov konania.

II.

4. Podľa § 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

6. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

7. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (mutatis mutandis II. ÚS 71/97).

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

9. Pokiaľ ide o napadnuté uznesenie okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať označené napadnuté uznesenie okresného súdu, keďže ho už meritórne preskúmal na základe odvolania krajský súd, ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť sťažovateľke ochranu jej právam.

10. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, IV. ÚS 155/2010, III. ÚS 311/2014).

11. Sťažovateľka v sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu namieta, že ním bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ide o uznesenie, ktorým všeobecný súd rozhodol o náhrade trov konania.

12. V nadväznosti na obsah sťažnosti ústavný súd v prvom rade považuje za potrebné zdôrazniť, že námietky sťažovateľky síce smerujú proti porušeniu princípov spravodlivého súdneho konania, týkajú sa však len jeho časti, a to rozhodovania okresného súdu o trovách konania, čo má v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci na sťažovateľku nepochybne negatívne dôsledky, avšak tieto nemožno z hľadiska kritérií spravodlivého procesu podľa názoru ústavného súdu dávať na rovnakú úroveň a pripisovať im rovnakú relevanciu ako námietkam proti procesnému postupu vedúcemu k rozhodnutiu vo veci samej, resp. samotnému rozhodnutiu vo veci samej (m. m. IV. ÚS 225/2012, IV. ÚS 311/2012).

13. Ústavný súd nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania. Vo všeobecnosti však platí, že rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

14. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

15. Ústavný súd pripomína, že vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, I. ÚS 272/09). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého uznesenia okresného súdu.

16. Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj štrasburských orgánov ochrany práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva

pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

17. Vychádzajúc z mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd sa oboznámil s tou časťou odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorá bola pre posúdenie dôvodnosti sťažnosti podstatná. Keďže krajský súd sa v odôvodnení svojho napadnutého uznesenia obmedzil len na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvej inštancie s odkazom na § 387 ods. 2 CSP, bolo potrebné preskúmať aj napadnuté uznesenie okresného súdu v súlade s judikatúrou ústavného súdu, podľa ktorej odôvodnenie rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvostupňové a odvolacie konanie tvoria jeden celok (m. m. III. ÚS 135/2014). Okresný súd v odôvodnení svojho napadnutého uznesenia v podstatnom uviedol:

„8/ Odvolací súd (súd II. inštancie) vo svojom rozhodnutí uviedol, že nemôže súhlasiť s rozhodnutím súdu I. inštancie ohľadom priznania náhrady trov konania žalobkyňi. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na zdravotný stav žalovaného, jeho finančnú situáciu a taktiež na skutočnosť, že sa po rozvoде so žalobkyňou zostal sám starať o syna. Napriek tomu, že žalobkyňa mala v konaní úspech, má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie by mal uvedené skutočnosti pri rozhodovaní o náhrade trov zvážiť a rozhodnúť, či na predmetné konanie je možné aplikovať ust. § 257 C.s.p. Uviedol, že súd I. inštancie rozhodnutie o trovách konania nesprávne právne posúdil a ďalšom konaní je povinnosťou súdu prvej inštancie postupovať v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu a posúdiť možnosť aplikovania ust. § 257 C.s.p. v rámci náhrady trov konania.

9/ Podľa § 257 C.s.p. výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

10/ Súd I. inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu rozhodol o náhrade trov tak ako je vo výroku tohto uznesenia uvedené, keď zohľadnil kritéria uvádzané odvolacím súdom pre aplikáciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, nakoľko tie isté dôvody boli aplikované aj odvolacím súdom pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnej žalobkyni v odvolacom konaní keď zohľadnil, že zdravotný stav žalovaného je vážny, jeho finančná situácia je nepriaznivá a taktiež na skutočnosť, že sa po rozvode so žalobkyňou zostal sám a staral sa o syna. “

18. Predmetné rozhodnutie krajského súdu v spojení s odôvodnením napadnutého uznesenia okresného súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

19. Ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu odkazujúce na odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu je v tomto smere dostatočne odôvodnené, pretože okresný súd len akceptoval skoršie rozhodnutie krajského súdu, ktorým bol zrušený výrok o náhrade trov konania pre nesprávne právne posúdenie a ktorým bolo rozhodnuté o trovách odvolacieho konania tak, že krajský súd v okolnostiach

posudzovanej veci z obsahu spisu identifikoval dôvody odôvodňujúce aplikáciu § 257 CSP. Vychádzajúc z uvedeného sa nemožno stotožniť s názorom sťažovateľky, že okresný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania nebol viazaný skorším názorom krajského súdu vyjadreným v jeho rozsudku sp. zn. 5 Co 598/2015 z 24. júla 2017, resp., že bolo potrebné vykonať ďalšie dokazovanie. Pokiaľ ide o tvrdenia sťažovateľky, že žalovaný nebol oslobodený od súdnych poplatkov z dôvodu, že nepredložil príslušné tlačivo na preukázanie svojich osobných a majetkových pomerov, podľa názoru ústavného súdu ešte neznamená, že z dôkazov obsiahnutých v spise nebolo možné zastávať názor, že v okolnostiach veci boli splnené predpoklady na aplikáciu ustanovenia §257 CSP. Takisto v čase rozhodovania o náhrade trov konania žalovaný ako invalid už prokurátorom nebol a podľa názoru krajského súdu jeho zdravotný stav a nepriaznivá finančná situácia v spojení s okolnosťou, že žalovaný sa po rozvode manželstva staral o svojho syna a financuje jeho štúdium na vysokej škole, odôvodňovali aplikáciu už uvedeného ustanovenia Civilného sporového poriadku. Dôvody, pre ktoré krajský súd aplikoval predmetné ustanovenie Civilného sporového poriadku, sú podľa názoru ústavného súdu štandardnými okolnosťami hodnými osobitného zreteľa pri rozhodovaní o náhrade trov konania.

20. Ústavný súd tak konštatuje, že právne závery, na ktorých je napadnuté uznesenie krajského súdu založené, nemožno hodnotiť ako arbitrárne. Uznesenie krajského súdu je primerane odôvodnené, pričom ho nemožno považovať za svojvoľné či arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). Takéto pochybenie v ústavnoprávnom zmysle však ústavný súd v napadnutom uznesení krajského súdu nezistil. Nesúhlas sťažovateľky s obsahom uznesenia krajského súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným.

21. Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené nedomnieva, že by napadnuté uznesenie krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako nezlučiteľné s označeným článkom ústavy a označeným článkom dohovoru, teda že by zo strany orgánov súdnej moci nebola

sťažovateľke ústavne konformným spôsobom poskytnutá súdna ochrana podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. že by napadnutým uznesením krajského súdu bolo porušené jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to vo svojej sťažnosti namietala, preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

22. Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa jej ďalšími návrhmi uvedenými v petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2018